

Regeringens proposition

2009/10:54

Förändrad ägarstruktur i Aktiebolaget Svensk
Bilprovning, m.m.

Prop.
2009/10:54

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 oktober 2009.

Maud Olofsson

Åsa Torstensson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att kunna verka på fullt marknadsmässiga villkor på en omreglerad marknad för fordonsbesiktning med oberoende och självständiga organ i konkurrens enligt regeringens proposition *Fordonsbesiktning* (prop. 2009/10:32), som hösten 2009 kommer att behandlas av riksdagen, föreslår regeringen i denna proposition att riksdagen bemyndigar regeringen att ge Aktiebolaget Svensk Bilprovning (Bilprovningen) ett nytt uppdrag.

I propositionen föreslår regeringen också att riksdagen bemyndigar regeringen att om regeringen finner det lämpligt minska eller öka statens ägande i Bilprovningen enligt de riktlinjer regeringen förordar.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Bakgrund.....	4
3.1	Bolagets bildande.....	4
3.2	Bilprovningen i dag.....	5
3.3	Tidigare överväganden.....	5
3.4	Granskningar och analyser.....	7
4	Bilprovningens uppdrag.....	7
4.1	Omregleringen av marknaden för fordonsbesiktning.....	7
4.2	Ny marknadssituation.....	8
4.3	Bolagets nuvarande uppdrag.....	8
4.4	Bilprovningens uppdrag.....	9
5	Ägandet i Bilprovningen.....	10
6	Finansiering av försäljningskostnader m.m.	12
7	Ekonomiska och andra konsekvenser.....	13
8	Redovisning till riksdagen.....	13
	Förteckning över remissinstanser på promemoria <i>Fordonsbesiktning</i> (Ds 2009:3).....	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 2009. ...	15

Regeringen föreslår att riksdagen

dels bemyndigar regeringen

1. att ge Aktiebolaget Svensk Bilprovning (Bilprovningen) ett ändrat uppdrag (avsnitt 4.4) samt att vidta någon av följande åtgärder under 2 – 4, var för sig eller i kombination,

2. att minska eller öka ägandet i Bilprovningen (avsnitt 5),

3. att förvärva aktier eller andra former av andelar i ett eller flera andra företag som direkt eller indirekt förvärvar aktier i Bilprovningen (avsnitt 5),

4. att på bolagsstämma i Bilprovningen rösta för att överlåta samtliga eller delar av bolagets tillgångar och skulder (avsnitt 5), samt

5. att vid avyttring av aktier, andelar, tillgångar och skulder som likvid motta såväl kontanter som aktier och andra former av tillgångar (avsnitt 5),

6. att avyttra de tillgångar som staten enligt 3 och 5 får som likvid om andra tillgångar än kontanter erhålls (avsnitt 5), samt

7. att vidta de åtgärder som i övrigt behövs för att genomföra transaktionerna enligt 1 – 6 (avsnitt 5),

dels godkänner

8. att de direkta kostnader som uppkommer för staten i samband med transaktionerna enligt 1 – 7 och som inbringar försäljningsintäkter för staten, får avräknas mot dessa intäkter (avsnitt 6).

Den 28 september 2007 uppdrog Näringsdepartementet till en konsult att utreda hur en omreglering av den svenska marknaden för fordonsbesiktning skulle kunna ske. Konsultrapporten kom att ligga till grund för promemorian *Fordonsbesiktning* (Ds 2009:3).

Den 1 oktober 2009 beslutade regeringen att överlämna propositionen *Fordonsbesiktning* (prop. 2009/10:32) till riksdagen. I propositionen lämnas förslag till de lagändringar som krävs för att besiktningsverksamhet för fordon anpassas till den svenska huvudregeln om öppna system för provning och kontroll, det vill säga att oberoende och självständiga organ i konkurrens utför bedömning av överensstämelse. Rollfördelningen mellan myndighet och utförare tydliggörs genom att vad som bör vara statliga åtaganden i form av myndighetsföreskrifter (regelgivning och tillsyn) klargörs. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Förslagen i denna proposition är en konsekvens av regeringens förslag i propositionen *Fordonsbesiktning*. Beredningsunderlaget för förslagen i propositionen *Fordonsbesiktning* utgörs av departementspromemorian *Fordonsbesiktning* som innehåller förslag till hur det genom fordonslagen (2002:574) reglerade monopolet för utförande av fordonsbesiktningar ska avskaffas. Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N/2009/319/TR). Därutöver har i samband med utarbetandet av denna proposition synpunkter inhämtats från Konkurrensverket. Remissyttrandet finns tillgängligt i Näringsdepartementet (dnr N2009/3481/SÄ).

3 Bakgrund

3.1 Bolagets bildande

Riksdagen beslutade 1963 (prop. 1963:91, SU 1963:83, bet. 3LU 1963:22, rskr. 1963:198) att allmän periodisk fordonskontroll, säkerhetsinspektion, skulle införas den 1 januari 1965. Inspektionsverksamheten skulle ombesörjas av ett för ändamålet särskilt bildat aktiebolag, vari staten skulle äga huvudinflytandet. Fyra enskilda intressentgrupper avsågs ingå som intressenter i bolaget: motororganisationerna, yrkesbilismens sammanslutningar, bilförsäkringsföretagen och Motormännens Riksförbund. Dessa kom att företrädas av Kungliga Automobil Klubben (KAK), Motormännens Riksförbund, Motorförarnas Helynkerhetsförbund, Svenska drogbilägareförbundet, Svenska lasttrafikbilägareförbundet, Svenska omnibusägareförbundet, Näringslivets trafikdelegation, bilförsäkringsföretagen och Motorbranschens Riksförbund. Bolagets aktiekapital föreslogs till 1 miljon kronor. Kungl. Maj:t bemyndigades att vidta nödvändiga åtgärder för att bilda ett aktiebolag för att ha hand om bl.a. inspektionsverksamheten. Avgifterna skulle baseras på bolagets självkostnader och fastställas av Kungl. Maj:t. Statens bilinspektions verksamhet när det gäller registrerings-, kontroll-

och kopplingsbesiktningar överfördes till bolaget. Bolaget bildades 1963 och började med att bygga upp verksamheten inför den allmänna periodiska fordonskontrollen 1965. Prop. 2009/10:54

3.2 Bilprovningen i dag

Verksamhet reglerad i lag

Bilprovningen bedriver i dag verksamhet på 177 stationer från Karesuando i norr till Trelleborg i söder. Två mobila anläggningar besöker dessutom regelbundet ett flertal orter i glesbygd. Bilprovningen äger huvuddelen av stationsfastigheterna. Bilprovningen har knappt 2 000 medarbetare och genomför cirka 5,5 miljoner besiktningar per år. År 2008 bestod 97,4 procent av Bilprovningens nettoomsättning av intäkter från obligatoriska och ej konkurrensutsatta produkter, i första hand registrerings- och kontrollbesiktningar. Bilprovningens omsättning uppgick 2008 till ca 1,5 miljarder kronor. Av nettoomsättningen avsåg 87,7 procent intäkter från kontrollbesiktning samt efterkontroller på kontrollbesiktningar.

Konkurrensutsatt verksamhet i dotterbolagsform

Från och med den 1 januari 1998 ska enligt riksdagens beslut all konkurrensutsatt verksamhet inom Bilprovningen drivas i dotterbolagsform. Tre helägda dotterbolag bildades, nämligen Svensk Bilprovning Test och Information AB (BTIAB), Svensk Bilprovning International AB (BIAB) och MTC AB. År 1999 tillkom ett fjärde bolag, Addict i Skellefteå Aktiebolag, där Bilprovningens ägarandel var 60 procent. Det bolaget heter numera Explizit AB och ägs av ett privat företag, Argentum Group. Bilprovningen äger dessutom ett femte bolag, Fastighetsbolaget i Svealand AB, som äger tomträtt och därtill hörande byggnad ombyggd till bilprovningstation i Sundbyberg. BIAB:s verksamhet avvecklades 2002 och bolaget är i dag vilande. MTC AB såldes 2002 till österrikiska AVL-koncernen.

3.3 Tidigare överväganden

Privatisering och konkurrens

Riksdagen bemyndigade 1991 regeringen att privatisera Bilprovningen (prop. 1991/92:69, bet. 1991/92:NU10, rskr. 1991/92:92). En utredare lade 1992 fram betänkandet *Kontroll i konkurrens* (SOU 1992:115). I betänkandet föreslog man att besiktningensmarknaden skulle öppnas för konkurrens per den 1 januari 1994. Våren 1994 godkände riksdagen att fristående, ackrediterade besiktningensföretag i konkurrens skulle få utföra kontrollbesiktning av fordon från och med den 1 januari 1995 (prop. 1993/94:167, bet. 1993/94:TU35, rskr. 1993/94:433). I en skrivelse till regeringen i oktober 1994 föreslog emellertid Bilprovningen att kontrollbesiktningen inte skulle öppnas för konkurrens förrän den 1 november

1995, eller helst den 1 januari 1996. Som skäl anförde bolaget att det krävdes ett omfattande förberedelsearbete i form av bl.a. myndighetsföreskrifter och nya besiktningrutiner innan den nya ordningen kunde träda i kraft.

Ensamrätt

I slutet av 1994 beslutade riksdagen att Bilprovningen skulle få utföra kontrollbesiktningar med ensamrätt till den 1 januari 1996 (prop. 1994/95:69, bet. 1994/95:TU8, rskr. 1994/95:137). Därmed skulle det skapas tid för regeringen att försäkra sig om att en omreglering av kontrollbesiktningen inte skulle leda till att trafiksäkerheten, miljön eller servicen försämrades eller att kostnaderna ökade. Trafikutskottet framhöll att om regeringen skulle föreslå riksdagen att avskaffa monopolet för kontrollbesiktningen den 1 januari 1996, så var det väsentligt att konsekvenserna av ett sådant beslut utvärderades och att resultatet redovisades för riksdagen så snart som möjligt.

Med anledning av riksdagens beslut om prop. 1994/95:69 (bet. 1994/95:TU8, rskr. 1994/95:137) beslutade Kommunikationsdepartementet att låta utreda konsekvenserna av att avskaffa monopolet i fråga om kontrollbesiktningar från och med den 1 januari 1996. Utredningen utfördes av två utredare, vilka den 15 maj 1995 redovisade rapporten *Bilbesiktning i konkurrens – effekter på trafiksäkerheten, miljön, servicen och kostnaderna* (dnr K1995/1263/Ads).

Regeringen överlämnade den 14 december 1995 en skrivelse till riksdagen om organisationen av den periodiska fordonskontrollen (skr. 1995/96:93). I skrivelsen angavs att Bilprovningens ensamrätt att få utföra kontrollbesiktningar skulle fortsätta att gälla även efter den 1 januari 1996. Regeringen bedömde att ytterligare underlag behövdes när det gäller vissa frågor om bl.a. servicen i glesbygd och en kontroll av produktkvaliteten innan ett förslag till lösning av organisationen av den periodiska fordonskontrollen kunde läggas fram för riksdagen.

Besiktningens verksamhet i glesbygd

Regeringen uppdrog under våren 1996 åt Vägverket att i samråd med Riksskatteverket, Glesbygdverket och Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) utforma ett system för besiktningens verksamhet i glesbygd. Vidare skulle Vägverket i samråd med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Statens naturvårdsverk och Rikspolisstyrelsen utreda och föreslå nya former för återkommande fordonskontroll samt lämna en lägesredovisning för arbetet med fordonskontroll som säkerställde krav på trafiksäkerhet, miljöhänsyn och service i hela landet. Uppdraget redovisades av Vägverket den 1 april 1996. För att bibehålla servicen i glesbygd även efter en omreglering av kontrollbesiktningens verksamhet föreslog Vägverket en kombination av åtgärder som omfattade tidsbegränsad upphandling av kontrollbesiktning i glesbygd, uppsökande verksamhet för ackrediterade besiktningorgan, ett slopande av kravet på ägande av kontrollutrustning för ackreditering samt fri inställelse till kontrollbesiktning.

I budgetpropositionen för 1997 (prop. 1996/97:1 utgiftsområde 22) föreslogs att den gällande ordningen med ensamrätt för vissa organ att utföra kontrollbesiktningar inom fordonsområdet skulle behållas. Regeringen anförde då att det sammantaget med hänsyn till trafiksäkerhetsmässiga, miljö- och regionalpolitiska skäl kunde konstateras att denna lösning bäst tillgodosåg landets och fordonsägarnas behov av en kompetent och väl fungerande besiktningssystem. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1996/97:TU1, rskr. 1996/97:115). Prop. 2009/10:54

Omreglering av verksamhet

Efter budgetpropositionen för 1997 har frågan om en omreglering av Bilprovningens verksamhet behandlats i riksdagen vid ett flertal tillfällen. Så sent som i maj 2006 avstyrkte trafikutskottet ett antal motioner om att bolagets monopol på kontrollbesiktningar skulle avskaffas (bet. 2005/06:TU5). Utskottet hänvisade till tidigare uttalanden om att intresset av att främja en hög trafiksäkerhet, en god miljö och en regional balans talar för en fortsatt ensamrätt för bolaget att utföra kontrollbesiktningar samt angav att det inte framkommit några skäl som talade för ett förändrat ställningstagande i denna fråga. I sammanhanget uppmärksammade utskottet också de åtgärder som vidtagits i syfte att minska köerna och förbättra tillgängligheten till Bilprovningens tjänster. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2005/06:308).

3.4 Granskningar och analyser

Hösten 2007 gav Näringsdepartementet ett konsultföretag i uppdrag att göra en översyn av fordonsbesiktningssektorn i Sverige. Målsättningen med analysen var att identifiera förutsättningarna för och konsekvenserna av en potentiell omreglering av fordonsbesiktningssektorn och rekommendera en reglering. En överordnad målsättning för översynen av fordonsbesiktningssektorn var att en omreglering ska göras under förutsättning att de förväntade samhällsekonomiska och sociala fördelarna överstiger eventuella nackdelar. En omreglering måste vidare kunna genomföras utan att riskera vare sig trafiksäkerhet, miljö eller regional balans.

Rapporten (dnr N2009/319/TR) ger bl.a. rekommendationen att regeringen bör utreda ägarfrågan i Bilprovningen.

4 Bilprovningens uppdrag

4.1 Omregleringen av marknaden för fordonsbesiktning

Regeringen har i propositionen *Fordonsbesiktning* (prop. 2009/10:32 s. 34) framhållit att en omreglering har förutsättningar att skapa en väl fungerande marknad med effektiv konkurrens som

- främjar ett rationellt och kostnadseffektivt besiktningssystem, Prop. 2009/10:54
- bidrar till utveckling av ny kontrollmetodik,
- leder till rimliga priser för besiktningstjänster,
- innebär att tillgängligheten till besiktningmöjligheter även fortsättningsvis är god i hela landet, samt
- ger valfrihet och möjlighet för kunderna att påverka serviceutbudet.

Regeringen anser att en omreglerad bilbesiktningssystem i stort sett kommer att leda till bättre tillgänglighet för konsumenterna och brukarna. På en omreglerad marknad utan monopol och med fri prissättning finns det incitament för besiktningssystemen att effektivisera sin verksamhet. Det finns också en möjlighet för dem att i större omfattning anpassa servicen efter kundernas önskemål och behov, t.ex. genom kvälls- och helgöppet. I och med detta skapas också fler arbetstillfällen på besiktningssystemmarknaden, eftersom ökat öppethållande kräver fler anställda.

Omregleringen av besiktningssystemen ska göras på ett sådant sätt att trafiksäkerheten och miljökontrollen kan förbättras. Effekterna av den tänkta omregleringen kommer att följas upp. Vid behov kommer regeringen eller den myndighet regeringen utser att vidta åtgärder för att se till att marknaden fungerar. Omregleringen bör komma att leda till bättre service till rimliga priser för konsumenterna och brukarna genom en väl fungerande konkurrens, samtidigt som en hög trafiksäkerhetsnivå bibehålls.

4.2 Ny marknadssituation

När marknaden för fordonsbesiktning, efter riksdagens godkännande, omregleras kan det förutses att ett antal nya aktörer träder in på den nya konkurrensutsatta marknaden. Ett antal utländska och inhemska aktörer kan tänkas vara intresserade av att starta egen verksamhet eller överta Bilprovningens verksamhet på denna marknad. Erfarenheterna från konkurrensutsättningen av de danska och finska marknaderna visar att ett antal nya aktörer har etablerat sig på dessa marknader.

4.3 Bolagets nuvarande uppdrag

År 1963 bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att vidta nödvändiga åtgärder för bildandet av ett aktieföretag för handhavandet av inspektionsverksamheten m.m. Regeringen anförde i propositionen att det torde ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna bolagsordningen för företaget.

I den angivna propositionen föreslogs att staten lämpligen borde äga 52 procent av aktiekapitalet medan resterande föreslagna ägare (se avsnitt 3.1) borde äga återstående aktier.

Enligt den nu gällande bolagsordningen, fastställd på årsstämman 2006, ska företaget bl.a. utföra i vägtrafiklagstiftningen föreskriven teknisk fordonskontroll samt främja trafiksäkerhet och miljö i Sverige genom kontroll av fordonsstandarden. Företaget ska bedriva besiktningssystemverksamhet som medger god tillgänglighet i hela landet. Det finns inga

styrande dokument som reglerar tillgänglighetsuppdraget. Annan verksamhet ska bedrivas i dotterbolag under affärsmässiga former.

Enligt ett aktieägaravtal från 1998 mellan de 13 aktieägarna ska bolaget endast i begränsad utsträckning bedriva verksamhet som ligger utanför den kontrollverksamhet som utförs med stöd av lagen (1994:2043) om vissa besiktningsorgan på fordonsområdet. Sådan verksamhet ska bedrivas avskilt i dotterbolag och vara en komplettering till monopolverksamheten. Den nämnda lagen upphörde att gälla den 1 maj 2003 men regleringen i aktieägaravtalet kvarstår. Avgifterna för verksamhet som utförs med stöd av fordonslagen (2002:574) fastställs av staten genom Transportstyrelsen efter samråd med Ekonomistyrningsverket på förslag av Bilprovningen. Bilprovningens förslag till avgiftsättning ska baseras på bolagets självkostnader. Avgifterna ska vara enhetliga i hela landet. Avgifterna har varit oförändrade sedan 2002 och är bland de lägsta i Europa.

I syfte att upprätthålla en god effektivitet och hög kvalitet i bolaget ska, enligt aktieägaravtalet, ägarna på förslag av styrelsen fastställa relevanta nyckeltal vid årsstämman. Årsstämman 2006 slog fast att soliditeten ska uppgå till minst 25 procent och att utdelning ska ske med maximalt 1,5 procent av 25 procent av balansomslutningen.

4.4 Bilprovningens uppdrag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att ge Bilprovningen ett ändrat uppdrag vilket i huvudsak ska vara att bedriva besiktningsverksamhet i enlighet med gällande fordonslagstiftning och därmed förenlig verksamhet. Regeringen bemyndigas att vidta de åtgärder som krävs för att Bilprovningen fr.o.m. den 1 juli 2010 ska kunna bedriva verksamhet på en konkurrensutsatt marknad för fordonsbesiktning.

Promemorians förslag: Promemorian berör inte frågan.

Remissinstanserna: Remissinstanserna berör inte frågan.

Skälen för regeringens förslag: Bilprovningens verksamhet har sedan bolagets bildande 1963 styrts av riksdagsbeslut, aktieägaravtal (även kallat konsortialavtal) och bolagsordning. Enligt den av riksdagen antagna propositionen från 1963 ska bolaget bedriva sin verksamhet på självkostnadsbasis. För att kunna verka på samma villkor som de konkurrenter som startar verksamhet på en, från och med 1 juli 2010, konkurrensutsatt marknad föreslår regeringen att Bilprovningens uppdrag blir att bedriva besiktningsverksamhet på fullt marknadsmässiga villkor. Bolaget ska också kunna bedriva annan verksamhet som är förenlig med den nya lagstiftningen för besiktningsverksamhet. Genom omregleringen kommer bolaget att arbeta under helt nya förutsättningar på en ny konkurrensutsatt marknad. En ändring av Bilprovningens uppdrag ska genomföras genom ändring av bolagsordningen och aktieägaravtalet. Ramverket för en sådan ändring återfinns i bl.a. aktiebolagslagen.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att vidta följande åtgärder var för sig eller i kombination:

- minska eller öka ägandet i Bilprovningen,
- förvärva aktier eller andra former av andelar i ett eller flera andra företag som direkt eller indirekt förvärvar aktier i Bilprovningen, samt
- att på bolagsstämma i Bilprovningen rösta för att överlåta samtliga eller delar av bolagets tillgångar och skulder.

Regeringen bemyndigas också att vid avyttring av aktier, andelar, tillgångar och skulder som likvid motta såväl kontanter som aktier och andra former av tillgångar.

Vidare bemyndigas regeringen att avyttra de tillgångar som staten får som likvid om andra tillgångar än kontanter erhålls.

Regeringen bemyndigas också att vidta de åtgärder som i övrigt behövs för att genomföra de föreslagna transaktionerna.

Promemorianers förslag: Promemorian berör inte frågan.

Remissinstanserna: Ett antal av de remissinstanser som lämnat svar på promemorian *Fordonsbesiktning* (Ds 2009:3) har lämnat synpunkter som särskilt berör Bilprovningen. *Konkurrensverket* föreslår att staten bör sälja ett stort antal av Bilprovningens stationer via ett anbuds-förfarande och anför att det finns klara paralleller mellan regeringens förslag i syfte att omreglera marknaden för försäljning av läkemedel till konsument. Verket anser att ett huvudsyfte bör vara att skapa en marknad med ett stort antal besiktningföretag där Bilprovningen inte är dominerande. Vidare föreslås att Bilprovningens ägarstruktur och styrelsesammansättning ses över i syfte att företaget kan ses som helt oberoende och fristående från nuvarande bransch- eller intresseorganisationer med koppling till främst bilreparationssektorn och yrkesmässig persontrafik. *Kungliga Automobil Klubben (KAK)* anser att när det gäller Bilprovningen finns det anledning att överväga en försäljning av bolaget i två eller flera delar, eftersom detta sannolikt skulle ge underlag för bättre framtida konkurrens. *Svenska Bussbranschens Riksförbund* föreslår att ett liknande förfarande som regeringen föreslog vid omregleringen av apoteksmarknaden, dvs. att hälften av Apotekets apotek säljs via anbuds-förfarande, borde genomföras vid en omreglering av bilprovningens verksamhet i syfte att förhindra att dagens monopol ersätts av privata oligopol. *Sveriges Åkeriföretag* biträder i allt väsentligt Konkurrensverkets yttrande och föreslår att befintliga bilprovningensanläggningar säljs ut genom anbuds-förfarande i ett antal ”kluster” med en blandning av besiktningstationer med liten, medel och stor omsättning som också fördelas geografiskt så att enskild dominans på enskilda orter undviks. *Svenska Taxiförbundet* instämmer i Konkurrensverkets och Sveriges Åkeriföretags förslag om att befintliga besiktningensanläggningar ska säljas i ”paket”, med stöd av ett anbuds-förfarande.

Konkurrensverket har i samband med utarbetandet av denna proposition lämnat synpunkter som i huvudsak överensstämmer med de som framfördes på promemorian *Fordonsbesiktning*.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i propositionen *Fordonsbesiktning* (prop. 2009/10:32) angett att bolagets framtid i ljuset av propositionens förslag kommer att bli föremål för övervägande i ett annat sammanhang (s. 34). Regeringens förslag till en omreglering av fordonsbesiktningensmarknaden, i syfte att konkurrensutsätta denna, medför direkt att frågan om lämplig och ändamålsenlig ägarstruktur i bolaget under de nya verksamhetsförutsättningarna måste ses över.

Samtliga nuvarande tolv minoritetsägare har uttryckt ett intresse av att se över den befintliga ägarstrukturen i bolaget. För att skapa förutsättningar för Bilprovningen att utvecklas självständigt på den konkurrensutsatta marknaden finns ett behov av att bolaget får en ägarstruktur där ägarna har ett intresse av att långsiktigt skapa värde i bolaget.

Det aktieägaravtal som delägarna ingick 1998 bygger på att bolaget verkar på en icke-konkurrensutsatt marknad.

I bolagsordningens 10 § finns en s.k. hembudsklausul. Den innebär att om någon aktieägare vill sälja sina aktier till annan än befintlig aktieägare, så har övriga befintliga aktieägare rätt att köpa aktierna till motsvarande nominellt värde. Det nominella värdet på samtliga aktier uppgår till 40 miljoner kronor. Då värdet på bolaget sannolikt överstiger det nominella värdet på aktierna medför hembudsklausulen i praktiken att ingen ägare är intresserad av att ändra sitt ägande genom att använda hembudsmekanismen. En ägarförändring kräver i praktiken en omförhandling av hembudsklausulen. En sådan förändring kan vara fristående eller sammankopplad med förändringar i statens ägande.

Nuvarande aktieägarstruktur har sin grund i propositionen från 1963 samt ensamrätt enligt lag och har i princip varit oförändrad sedan bildandet av bolaget. Minoritetsägarnas önskemål om att se över ägarstrukturen tillsammans med hembudsklausulen gör det nödvändigt för staten som ägare att ta ställning till sitt ägande och till övriga delägares inställning till sitt ägande.

Regeringen har i propositionen *Fordonsbesiktning* (s. 34) anfört att man är övertygad om att en omreglering har förutsättningar att skapa en väl fungerande marknad med effektiv konkurrens. Vid behov kommer regeringen eller den myndighet som regeringen utser att vidta åtgärder för att se till att marknaden fungerar. Efter att besiktningensmarknaden har öppnats för konkurrens ska Transportstyrelsen följa marknadsutvecklingen i samarbete med Konkurrensverket. Bedömningen ska sedan ligga till grund för om det finns skäl att använda sig av ytterligare reglering (s. 79).

När det gäller frågan om bolagets situation på marknaden gör regeringen den bedömningen att de åtgärder som föreslås i propositionen *Fordonsbesiktning*, sammantaget med en väl avvägd ägarstruktur kommer att kunna leda till effektiv konkurrens. Regeringen avser att genomföra en bolagsgenomgång som ska ligga till grund för ställningstagandet i fråga om statens ägande i Bilprovningen. Remissvaren på promemorian *Fordonsbesiktning* samt Konkurrensverkets remissvar på denna proposition kommer att beaktas i en sådan bolagsgenomgång.

En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, varvid regeringen kan komma att överväga olika typer av de tillvägagångssätt som

regeringen nu begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. Sådana transaktioner skulle kunna innebära t.ex. strukturaffärer, samgående, minskning eller ökning av innehavet, delning, nyemission av aktier, utspädning av ägarandel och avyttring av verksamhet eller tillgångar.

I regeringens fortsatta arbete med ägarfrågan ingår att finna en optimal ägarstruktur i bolaget inför den föreslagna omregleringen av marknaden för fordonsbesiktning. I detta arbete kommer regeringen att pröva olika möjligheter för att hitta det alternativ som vid en samlad bedömning bedöms vara det mest affärsmässigt genomförbara sett i ljuset av intresset av att underlätta en pragmatisk övergång från en monopolmarknad till en fungerande konkurrensutsatt marknad. Detta arbete måste ske inom de ramar som följer av aktiebolagslagen, bolagsordningen och aktieägaravtalet.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att förändra statens ägande i Bilprovningen enligt ovan nämnda riktlinjer.

6 Finansiering av försäljningskostnader m.m.

Regeringens förslag: De direkta kostnader som uppkommer för staten i samband med transaktionerna, enligt avsnitt 5, och som inbringar försäljningsintäkter för staten, får avräknas mot dessa intäkter.

Promemorians förslag: Promemorian berör inte frågan.

Remissinstanserna: Remissinstanserna berör inte frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt riksdagens beslut med anledning av propositionen *Försäljning av vissa statligt ägda företag* (prop. 2006/07:57, bet. 2006/07:NU16, rskr. 2006/07:217) bemyndigades regeringen att avräkna vissa direkta kostnader från de likvider som erhålls. Även vid en transaktion av aktier i Bilprovningen finns ett behov att avräkna direkta kostnader för extern rådgivning samt andra omkostnader i samband med en transaktion.

I samband med en transaktion som rör aktier i Bilprovningen uppkommer vissa direkta kostnader för ägaren staten. Bland annat uppstår kostnader för extern rådgivning samt andra omkostnader i samband med transaktionen. Regeringen föreslår att dessa kostnader får finansieras genom att de avräknas från de likvider som erhålls vid försäljningen. Eventuella försäljningsintäkter ska användas till att amortera på statsskulden. Därigenom minskas statens skuldsättning och räntekostnader, vilket skapar utrymme för mer angelägna ändamål. Försäljningsintäkterna ska därför redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten.

Som ett led i en förändring av ägandet i Bilprovningen kan kortfristig statens ägande i bolaget komma att öka. Om ett finansieringsbehov uppstår i ett sådant läge avser regeringen att återkomma till riksdagen.

Ägarstrukturen (dvs. vem som äger och det inbördes förhållandet mellan ägarna) i Bilprovningen är avgörande för bolagets möjligheter för långsiktig överlevnad. Bolaget kommer sannolikt, särskilt när det gäller fordonsbesiktning av lätta fordon, att förlora en betydande del av sin marknadsandel efter omregleringen. En eller flera långsiktiga ägare kan bli tvungna att se över bolagets strategi, stationsnät m.m. En felaktig ägarstruktur kan medföra betydande kostnader för Bilprovningen.

Ett eventuellt förändrat ägande i Bilprovningen bör genomföras i en strukturerad transaktionsprocess.

En strukturerad transaktionsprocess är förenad med kostnader för bl.a. finansiell och juridisk rådgivning. Bolaget ger för närvarande en mindre utdelning till aktieägarna (2009 cirka 5 miljoner kronor). Vid ett förändrat ägande förändras nivån på en eventuell framtida utdelning. En försäljning av aktier i bolaget kan ge betydande intäkter.

Ägarstrukturen för bolaget kan påverka marknadsreformens framgång. Av propositionen *Fordonsbesiktning* (prop. 2009/10:32) framgår att det är regeringens avsikt att låta Transportstyrelsen genomföra en nulägesanalys av den svenska besiktningens verksamhet inför det att denna verksamhet öppnas för konkurrens. I samband med detta ska Transportstyrelsen i samråd med Konkurrensverket ta fram relevanta nyckeltal och mätvärden som ska kunna underlätta jämförelser över tid i de kommande marknadsuppföljningarna. Efter att besiktningens verksamhet har öppnats för konkurrens ska Transportstyrelsen följa marknadsutvecklingen i samarbete med Konkurrensverket. Bedömningen ska sedan ligga till grund för om det finns skäl att använda sig av ytterligare reglering eller om det finns skäl att avskaffa t.ex. regleringen om villkor om utbud.

8 Redovisning till riksdagen

Regeringen avser att till riksdagen rapportera om genomförda åtgärder i enlighet med denna proposition i den årliga skrivelsen till riksdagen med redogörelse för de statligt ägda företagen. Regeringen avser också att redovisa eventuella ägarförändringar i kommande budgetpropositioner. Därtill avser regeringen att offentliggöra genomförda ägarförändringar i Regeringskansliets delårsrapporter för de statligt ägda företagen.

Förteckning över remissinstanser på promemoria *Fordonsbesiktning* (Ds 2009:3)

Följande remissinstanser har inkommit med svar: Hovrätten över Skåne och Blekinge, Värmlands tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Hallands län, Domstolsverket, Länsstyrelsen Östergötland, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kommerskollegium, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Tullverket, Skatteverket, Konsumentverket, Arbetsmiljöverket, Naturvårdsverket, Livsmedelsverket, Statskontoret, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Statens institut för kommunikationsanalys, Konkurrensverket, Transportstyrelsen, Vägverket, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Aktiebolaget Svensk Bilprovning, Bilimportörernas Riksförbund, BIL Sweden, Lantbrukarnas Riksförbund, Husvagnsbranschens Riksförbund, Inspecta Sweden AB, Kungliga Automobil Klubben, Lastfordonsgruppen, Motormännens Riksförbund, Motorbranschens Riksförbund, Motorförarnas Helykterhetsförbund, Motorhistoriska Riksförbundet, Sveriges MotorCyklister, SMP Svensk Maskinprovning Aktiebolag, SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB, Svenska Bussbranschens Riksförbund, Svenska Taxiförbundet, Svenska Transportarbetareförbundet, Sveriges Åkeriföretag, Svenskt Näringsliv, Trafikförsäkringsföreningen, Transportgruppen, ÅF Kontroll AB, Föreningen Vetenskap och Erfarenhet i TrafiksäkerhetsArbetet, A-Katsastus Oy, DEKRA Automotive AB, Företagarna, Swedish Association for Construction Equipment och Mobilkranföreningen.

Sveriges Kommuner och Landsting samt Folksam har avstått från att yttra sig.

Därutöver har följande remissinstanser beretts tillfälle att yttra sig, men inte hörts av: Länsstyrelsen i Norrbottens län, Fordonskomponentgruppen, Länsförsäkringar Sak AB, If Skadeförsäkrings AB, Industriefacket Metall, MAN Lastbilar & Bussar AB, Näringslivets Transportråd – för transportköpare, Släpvagnsbranschens Riksförbund, Sveriges Fordonsbyggares Riksorganisation, Svensk Handel, Svensk Kollektivtrafik, Sveriges Transportindustriförbund och Trygg Hansa.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 2009.

Närvarande: Statsrådet Olofsson, ordförande, och statsråden Odell, Bildt, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Carlsson, Sabuni, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling, Krantz

Föredragande: Statsrådet Olofsson

Regeringen beslutar proposition 2009/10:54 Förändrad ägarstruktur i Aktiebolaget Svensk Bilprovning, m.m.